

РОЗДІЛ II. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 371.134/373.3.014.5(439.22)

Катерина Біницька

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0000-0002-2111-5275

DOI 10.24139/2312-5993/2018.01/124-132

СИСТЕМА ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

У статті висвітлено проблеми реформування системи освіти та особливості професійної підготовки вчителя початкової освіти у Словацькій Республіці. Охарактеризовано словацьку систему освіти. Проаналізовано систему педагогічної освіти. Узагальнено, що у Словаччині система педагогічної освіти складається з двох компонентів: загальної та професійної кваліфікації. Акцентовано, що в сучасній Словацькій Республіці існують освітньо-кваліфікаційні вимоги для того, щоб працювати на посаді вчителя в початковій школі, а саме потрібно мати диплом магістра. Акцентовано, що у Словаччині у професійній підготовці майбутніх учителів університети використовують спеціальність «Дошкільна та початкова педагогіка», що забезпечує інтегровану підготовку педагогічних кадрів для різних навчальних закладів.

Ключові слова: система освіти, початкова освіта, професійна підготовка вчителя, Словацька Республіка.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства та добробут кожного його члена безпосередньо залежить від якості освіти. У сучасних умовах глобальної науковомісткої економіки галузь вищої освіти і науки є стратегічними для нашої держави. Для проведення реформ у системі вищої освіти важливо, на нашу думку, вивчити досвід країн Східної Європи, де відбулися процеси переходу до ринкової економіки та одночасне реформування системи освіти. Серед цих країн особливий інтерес становить досвід колишніх соціалістичних держав Східної Європи, які пройшли шлях демократичного розвитку, ставши країнами з ринковою економікою та на сьогодні є членами Європейського Союзу. Дослідження системи освіти в країнах Східної Європи, на нашу думку, має велике значення для проведення реформ і в нашій країні, через те, що Україна і східноєвропейські країни мають близьке геополітичне положення. У процесі входження України до єдиного європейського простору вищої освіти досвід реформ Словацької Республіки заслуговує на вивчення вітчизняною педагогічною наукою. Це зумовлено тим, що в цій країні вже впроваджено європейський вектор розвитку в педагогічній освіті.

Аналіз актуальних досліджень Для нашого дослідження актуальними є праці українських учених-компаративістів, які висвітлюють ті чи інші аспекти розвитку професійної підготовки вчителя та аналізують діяльність педагогічних університетів (А. Сбруєва, О. Локшина, О. Галус, М. Чепіль, Л. Шапошнікова та ін.). Проблемами розвитку та реформування педагогічної освіти в Словацькій Республіці займаються вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема Т. Кристопчук, Т. Ключкович, В. Староста, І. Павлов, М. Мажінська-Шиманська, П. Гансьорек, О. Кащяк, Б. Пупала, В. Лехотнієска, О. Запоточна (І. Pavlov, M. Mazińska-Szumska, P. Gąsiorek, O. Kaščák, V. Pupała, V. Lehotská, O. Zápotočná) та ін.). Однак, зазначимо, що професійна підготовка майбутнього вчителя початкової освіти в Словаччині ще не стала предметом наукового дослідження у вітчизняній науці.

Мета дослідження – установа особливостей системи освіти та професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти Словацької Республіки.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети були використані такі методи, як логічний, описовий (досліджено словацький досвід професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти), аналіз (проаналізовано основні засади щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти), синтез (визначено практико-прикладні аспекти реалізації процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти в університетах Словацької Республіки), узагальнення (досліджено професійну підготовку майбутніх учителів початкової освіти на прикладі Університету Матея Бела в м. Банська Бистриця Словацької Республіки).

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правовим актом, що регулює структуру системи освіти в Словацькій Республіці, є Закон «Про систему початкових і середніх шкіл» 1984 р., зміни та доповнення до якого вносились протягом наступних років [2, 788].

Зазначимо, що реформи в системі освіти, зокрема на рівні початкової шкільної освіти Словацької Республіки, регламентували нормативно-праві документи, зокрема Закон «Про виховання і освіту» (2008 р.) [17], Закон «Про педагогічних працівників» (2009 р.) [18] та Державна освітня програма (2008 р.) [15]. Реформування системи освіти привело до змін у системі професійної підготовки вчителів в університетах.

Крім того, у Словаччині, так само як і в інших країнах Європейського Союзу, для кодифікації й систематизації найменувань освітніх структур, ЮНЕСКО розробила Міжнародні стандарти класифікації системи освіти (далі МСКО). Елементарною одиницею класифікації МСКО є освітня програма, що являє собою сукупність або послідовність навчальних заходів, організованих із метою досягнення освітньої мети. Зміст освіти є основою для конкретної програми навчання, щоб претендувати на один із рівнів освіти в МСКО. Освіта дітей у Словаччині починається у віці 3 років та здійснюється в дитячому

садку (Материнська школа), триває до 6 років і є обов'язковою. У перші роки навчання діти вчать малювати, читати, співати, розрізняти кольори тощо. У віці 5 років вони дізнаються про геометричні форми, дні тижня, місяці [8]. У змісті національної освітньої програми для дитячих садків (відповідно, рівень МСКО-0) перераховані такі напрями навчальної діяльності: мова і спілкування, математика, уміння працювати з інформацією, людина і природа, людина і суспільство, людина і праця, мистецтво і культура, охорона здоров'я та рух [7]. Словацька вчена М. Мінова до конкретних завдань дошкільної освіти у Словацькій Республіці відносить: підвищення соціальної активності й соціальної участі дитини, підготовка дитини до правильного ставлення до знань і науки, підтримка розвитку індивідуальності дитини, щоб забезпечити позитивну основу для розвитку громадської культури, розвитку підготовки до школи [8, 68–70]. Що стосується індивідуальної та соціальної значущості освіти, то тут ключова роль відводиться вихователю дитячого садка, оскільки він готує дитину до навчання на наступному рівні освіти.

Словацькі діти починають навчання в початковій школі у віці 6 років, навчання триває 9 років – до 15-річчя учня. У Словацькій Республіці початкова шкільна освіта здійснюється в два ступені (поділ 4+5), перший етап триває чотири роки (*základná škola*), у той час як другий – п'ять років [7].

На першому етапі навчання вивчаються такі предмети: математика, словацька мова, вивчення навколишнього середовища і суспільства, біологія, хімія, наука про вітчизну, музика, релігія або етика, мистецтво, фізичне виховання. У кінці навчального року вчитель заповнює свідоцтво, у якому міститься характеристика кожного учня. Він узагальнює навчальну роботу кожного учня під час занять протягом усього навчального року. Оцінка може бути відображена таким чином: дуже добра академічна успішність, добра академічна успішність, погана академічна успішність. У ситуації, коли учень отримує негативну оцінку за навчальну роботу, це еквівалентно повторенню навчання в попередньому класі. У II–IV класах, існує два варіанти оцінки. Викладачі оцінюють учнів відповідно до формальної оцінки, яка стосується виховної діяльності та обов'язкових предметів. У той час як для основних навчальних предметів застосовуються диференційовані бали за шкалою від 1 до 5, де 1 – найвища оцінка і 5 – найнижча. Наприкінці кожного семестру (у навчальному році є два семестри), учні отримують свідоцтво про свою академічну успішність [2, 792].

У словацькій шкільній освіті учні після закінчення IV, VI або VIII класів можуть, за умови отримання найвищих оцінок по навчальній успішності, продовжити навчання в 4-річних гімназіях (вид загальноосвітньої школи, яка готує учнів по вступу до навчання в університети або вищі професійні школи) [2, 792–793].

Неодноразово підкреслювалося, що проблема відповідної педагогічної освіти стає дедалі важливішою в об'єднаній Європі. Усі країни ЄС зазначають,

що освіта вчителя повинна досягти академічного рівня. Саме тому в багатьох країнах продовжуються доопрацьовуватися педагогічні та методологічні проблеми освіти. Все це робиться, щоб краще підготувати майбутнього вчителя до подальшої педагогічної діяльності [6, 44].

У Словацькій Республіці система педагогічної освіти складається з двох компонентів: загальний, який відноситься до предметів, що вчитель збирається викладати після здобуття диплому та професійної кваліфікації, й педагогічна підготовка, яка забезпечує майбутніх учителів теоретичними та практичними навичками, які необхідні для подальшої педагогічної праці. Більше того – педагогічна складова включає проходження педагогічної практики в школі [5, 30–35].

Зазначимо, що до 1989 р. професійна підготовка вчителя початкової освіти проводилася на педагогічних факультетах університетів, однак навчальні програми педагогічних спеціальностей не були ідентичними за змістом і складовими в кожному навчальному закладі [1, 79–80; 144].

Залежно від поєднання вищезгаданих компонентів можна виділити дві моделі педагогічної освіти. Перша з них – це так звана паралельна модель, яка передбачає, що загальний компонент здійснюється одночасно з педагогічною складовою. Іншими словами, з початку здобуття вищої освіти студенти педагогічних спеціальностей отримують педагогічну підготовку. Для того, щоб здобути вищу педагогічну освіту за паралельною моделлю, майбутній студент повинен мати свідоцтво про закінчення середньої школи II ступеню, а іноді і свідоцтво про схильність до здобуття вищої освіти з педагогічної спеціальності. Відповідно до другої моделі, поетапної, педагогічна складова буде реалізована лише після завершення загального компонента. На практиці це означає, що майбутній учитель повинен спочатку отримати професійний ступінь або науковий ступінь з метою отримати можливість подальшої підготовки до педагогічної професії. У цьому випадку педагогічна підготовка є окремим етапом. У Словацькій Республіці використовують паралельну модель для навчання на всіх рівнях освіти як єдину форму здобуття кваліфікації [4, 23–25].

У більшості країн Європейського Союзу, щоб навчати школярів на рівні початкової освіти, учителі повинні мати диплом зі ступенем бакалавр, який здобувається у вищих навчальних закладах протягом 3–4 років. У Словацькій Республіці, щоб працювати в початковій школі, учитель повинен мати вищу освіту (зі ступенем магістр). Окрім курсів із психології, дидактики та методів навчання, професійна підготовка включає шкільну педагогічну практику. Обсяг педагогічної підготовки може визначатися індивідуальними навчальними планами вищих навчальних закладів, якщо вони мають повну автономію [4, 26].

У Словацькій Республіці під час професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти особливий акцент робиться на загальну та

психолого-педагогічну освіту, наприклад: поєднання теоретичних і методологічних знань (знання основного навчального плану, стандартів освіти) та проходження практики; навчання з двох або більше суміжних дисциплін (предметна інтеграція); упровадження активних методів навчання, мотивація учнів, предметні інновації; вибір відповідних шкіл та вчителів-наставників для проходження практики і часу практики, оплата вчителів-наставників; реальний аналіз проходження практики в університеті та в школі; відповідна організація учбово-практичної майстерні, дидактичний план, самовдосконалення [10, 74–75].

Додатковою обов'язковою частиною професійної підготовки словацького вчителя є практична підготовка, яка відбувається на подальшому місці роботи (так звана шкільна практика). Вона є безкоштовною і, як правило, триває кілька тижнів. Крім того, вона контролюється наставником (зазвичай вчителем зі школи, у якій вона проводиться) та підлягає періодичній оцінці іншими викладачами. Професійну підготовку вчителя початкової освіти в Словацькій Республіці здійснюють за спеціальністю «Дошкільна та початкова освіта» та її обсяг складає 200 навчальних годин, розрахований, як правило, на 2 роки [5, 33–35]. Так, наприклад, на педагогічному факультеті (*Pedagogicka fakulta*) Університету Матея Бела в м. Банська Бистриця (*Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici*) проведення педагогічної практики відбувається з другого семестру, протягом однієї навчальної години один раз на тиждень. Студент вчиться шляхом прямого спостереження реального освітнього середовища в дитячому садку або в початковій школі, має можливість порівнювати й аналізувати конкретні явища навчальної діяльності в різних педагогічних ситуаціях. З четвертого семестру студенти починають тимчасову викладацьку практику в початковій школі з трьох годин на тиждень. Метою педагогічної практики є об'єднання теоретичних знань із педагогічною практикою в початковій школі. Студенти отримують досвід у проведенні освітніх заходів у якості помічника вчителя школи. Наступним видом практики є безперервна педагогічна практика. На педагогічному факультеті Університету Матея Бела в м. Банська Бистриця студенти вибирають школу і викладають там п'ять тижнів, протягом сьомого семестру. Студенти навчаються застосовувати знання дидактики в конкретних шкільних умовах. Вони вивчають умови та способи планування, реалізації й оцінювання навчального процесу. Щоденна практика вимагає щоденного співробітництва між університетом, студентом, учителем та учнем. Практика розпочинається з першого знайомства, у ході якого студенти ознайомлюються з особливостями класу, освітньою програмою школи і її навчально-виховною специфікою. Студенти співпрацюють із дітьми, дізнаються про клас, вивчають шкільну документацію (освітню програму, річний навчальний план, тематичні плани, внутрішні правила школи, оціночні листи). У ході реалізації цього виду педагогічної практики обов'язком

студента є спостерігати за роботою вчителя та учнів для подальшого ретельного педагогічного аналізу. Вони записують свої спостереження в конспектах, які потім обговорюються під час навчання в університеті [12].

Майбутні вчителі початкової школи повинні отримати практичний досвід, а потім успішно захистити магістерську дипломну роботу і скласти підсумковий державний екзамен [9, 70].

У дисертаційному дослідженні Т. Клюкович зазначено, що на сьогодні за спеціальністю «Дошкільна та початкова педагогіка» провадять підготовку фахівців на всіх педагогічних факультетах університетів Словаччини [1, 141].

Так, наприклад, в Університеті Матея Бела на кафедрі дошкільної та початкової освіти (*predškolskej pedagogiky*) пропонують програми з професійної підготовки на рівнях: 1 рівень – дошкільна та початкова освіта, рівень бакалавр (*Predškolska a elementarna pedagogika Bc.*) та 2-го рівня: освіта вчителів початкових класів, рівень магістр (*Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie Mgr.*) [12].

Випускник 1 ступеню спеціальності «Дошкільна та початкова педагогіка» має право працювати з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Вони мають право реалізовувати освітні програми з окремими групами дітей.

Випускник 2 ступеню спеціальності «Вчитель початкової школи» має право займати посаду вчителя в початковій школі.

Зазначимо, що в сучасній Словацькій Республіці існує освітньо-кваліфікаційна вимога, відповідно до якої, для того, щоб працювати на посаді вчителя у початковій школі потрібно мати диплом магістра, цим підкреслюється суспільно-важлива роль учителя в країні. Ця вимога є прийнятною в європейському порівняльному контексті для закладів освіти на рівні ISCED2, однак, на жаль, у багатьох країнах ЄС для роботи на посаді вчителя цілком достатньо здобути бакалаврський рівень вищої освіти [13, 33].

Наприклад, у Словацькій Республіці за спеціальністю 1.1.5 «Дошкільна та початкова педагогіка» на педагогічних факультетах університетів проводять професійну педагогічну підготовку на освітньому рівні бакалавр, а для магістерського рівня запроваджені розрізнені навчальні програми «Учитель початкової школи», «Дошкільна педагогіка» [3, 126]. Навчальна спеціальність «Дошкільна та початкова педагогіка» відповідає актуальній тенденції в системі педагогічної освіти Європейського Союзу, а саме з метою інтегрованої підготовки вчителів для шкіл різних завданням якої є наближення педагогічних «субпрофесій» [11, 97].

Висновки. На основі аналізу реформування системи освіти та практики професійної підготовки вчителя початкової освіти у Словацькій Республіці можна сформулювати рекомендації щодо розвитку та вдосконалення системи професійної підготовки вчителя початкової освіти в Україні:

– процеси реформування системи освіти повинні привести до змін у системі професійної підготовки вчителів в університетах, зокрема запровадити зміни у змісті професійної підготовки (упровадити нові навчальні програми, зважаючи на оновлення програм для початкової школи);

– у навчальні плани педагогічних факультетів доцільно запровадити обов'язкову практичну педагогічну підготовку, яка відбувається на подальшому місці роботи студентів спеціальності «Початкова освіта»;

– при можливостях (економічних, соціальних, демографічних) запровадити освітньо-кваліфікаційну вимогу, відповідно до якої, для того, щоб працювати на посаді вчителя в початковій школі, потрібно мати диплом магістра;

– у професійній підготовці майбутніх учителів доцільно ввести об'єднану спеціальність «Дошкільна та початкова освіта», що забезпечить інтегровану підготовку педагогічних кадрів для різних навчальних закладів країни.

Запропоновані рекомендації, на нашу думку, можуть сприяти розвиткові та вдосконаленню системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти та підвищенню якості освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ключкович, Т. В. (2017) *Інтеграція системи вищої педагогічної освіти Словацької Республіки у європейський освітній простір* (дис. канд. пед. наук.: 13.00.01). Ужгород (Kliuchkovych, T. V. (2017). *Integration of the Higher Pedagogical Education System of the Slovak Republic into the European Educational Space* (PhD thesis). Uzhhorod).
2. Gąsiorek, P. (2006). Słowacki system szkolny. W Tadeusz Pilch (Red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, T. 5, R-St*, (ss. 787–796). „Żak”. Warszawa.
3. Kaščák, O., Pupala, B., Lehotská, V., Zápotočná, O. (2015). Predškolská a elementárna pedagogika a jej medzinárodná akceptácia : portrét jednej slovenskej slabosti. *Orbis scholae, 1*, 119–138.
4. *Kluczowe dane dotyczące nauczycieli i dyrektorów szkół w Europie*. (Wydanie 2013). Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
5. *Komisja Europejska /EACEA/Eurydice (2015). The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions and Policies* (Zawód nauczyciela w Europie: polityka, praktyka i odbiór społeczny). Raport Eurydice. Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
6. Malinowski, L. (2005). Edukacja nauczycieli w Europie. *Nowa Szkoła, 5*, 43–46.
7. Mazińska-Szumska, M. (2004). *Polityka edukacyjna Unii Europejskiej*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
8. Miňova, M. (2013). Predprimárna edukácia v súčasnom slovenskom edukačnom kontexte. *Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna: czasopismo Instytutu Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Vol. 1*, 67–77.
9. Muchacka, B. (2013). Kształcenie i doksztalcenie nauczycieli edukacji przedszkolnej i szkolnej w zakresie pracy z dzieckiem zdolnym na Słowacji i w Polsce (Porównania i wnioski). *Nauka – sztuka – edukacja. Innowacyjny model diagnozy, metod, form pracy i opieki nad uczniem zdolnym plastycznie*, red. Joanna Aksman. Wyd. Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, (ss. 93–103). Krakow.
10. Olearczyk, T. (2013). Kształcenie nauczycieli na Słowacji i w Polsce. *Nauka – sztuka – edukacja. Innowacyjny model diagnozy, metod, form pracy i opieki nad uczniem*

z dolnym plastycznie, red. Joanna Aksman.– Wyd. Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, (ss. 69–93). Krakow.

11. Pavlov, I. (2006). Profesijsný rozvoj učiteľov a ich kontinuálne vzdelávanie na Slovensku. *Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis, 4–5, 28–36.*

12. *Pedagogická fakulta UMB.* Retrieved from: <http://www.pdf.umb.sk/katedry/katedra-elementarnej-a-predskolskejpedagogiky/pedagogicka-prax/pedagogicka-prax-v-sp-predskolska-a-elementarna-pedagogika-bc.html>.

13. Profesia učiteľa v Európe: prax, poznatky a politiky. (2015). *Správa Eurydice. Slovenská verzia publikácie.* Luxembourg: Úrad pre publikácie, Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu.

14. *Profesijsný rozvoj učiteľa.* (2006), kolektív autorov rec. Marta Černotová, Milan Portík, Ľuboslav Drga. 1. vyd. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum v Prešove.

15. *Štátny vzdelávací program.* Retrieved from: <http://www.statpedu.sk/clanky/statny-vzdelavaci-program>.

16. Szkolak-Stępień, A. (2016). Kształcenie nauczycieli wychowania przedszkolnego i wczesnej edukacji na słowacji. *Rocznik komisji nauk pedagogicznych, Tom LXIX, 144–154.*

17. *Zákon č. 245/2008 z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.* Zbierka zákonov. Čiastka 113. (2008).

18. *Zákon č. 317/2009 z 24. júna 2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.* Zbierka zákonov. Čiastka 113. (2009).

РЕЗЮМЕ

Биницкая Екатерина. Система образования и профессиональная подготовка учителя начального образования в Словацкой Республике.

В статье отображены проблемы реформирования системы образования и особенности профессиональной подготовки учителя начального образования в Словацкой Республике. Охарактеризована словацкая система образования. Проанализирована система педагогического образования. Подитожено, что в Словакии система педагогического образования состоит из двух компонентов: общей и профессиональной квалификации. Акцентировано, что в современной Словацкой Республике существует образовательно-квалификационные требования для того, чтобы занимать должность учителя начальной школы, а именно нужно иметь диплом магистра. Акцентировано, что в Словакии в профессиональной подготовке будущих учителей университеты используют специальность «Дошкольная и начальная педагогика», что обеспечивает интегрированную подготовку педагогических кадров для различных учебных заведений.

Ключевые слова: система образования, начальное образование, профессиональная подготовка учителя, Словацкая Республика.

SUMMARY

Binytska Kateryna. System of education and professional training of the primary education teacher in Slovak Republic.

The article deals with the study of the problem of reforming the system of education and the peculiarities of professional training of the teacher of primary education in Slovak Republic. The Slovak normative-legal documents regulating the reform process in the educational system, in particular at the level of primary school education have been mentioned. The author describes the system of education in Slovak Republic. The system of

pedagogical education has been characterized, and it is determined that in Slovakia the parallel model of professional training of the teacher has been used.

It is generalized that in Slovak Republic the system of pedagogical education consists of two components, in particular: general, which relates to subjects that the teacher intends to teach after obtaining the diploma and professional qualification, and pedagogical preparation that provides the future teachers with the theoretical and practical skills, necessary for work as a teacher. Depending on the combination of the above mentioned components, two models of pedagogical education can be distinguished. The first of these is the so-called parallel model, which assumes that the general component is implemented simultaneously with the pedagogical component. Accordingly, the second model, the phased one, assumes that the pedagogical component will be realized only after the completion of the general component.

It is noted that in the modern Slovak Republic there is educational-qualification requirement that, in order to work as a teacher in primary school, it is necessary to have a Master's degree, this emphasizes the socially important role of a teacher in the country. In addition to courses in psychology, didactics and teaching methods, professional training includes school pedagogical practice. The volume of pedagogical training can be determined by the individual curricula of the higher education institutions, if they have complete autonomy. Thus, during the professional training of the future primary school teachers at the universities, special emphasis is placed on general and psychological-pedagogical education. The article analyzes the process of professional training of the primary school teacher by the example of Matej Bel University.

The article emphasizes that in Slovakia, in professional training of the future teachers at the universities they use the specialty "Preschool and Primary Pedagogy". This corresponds to the general trend in the system of pedagogical education of the European Union, namely, the integrated training of pedagogical staff for various education institutions.

Key words: *educational system, primary education, professional training of the teacher, Slovak Republic.*

УДК 378.937

Наталія Лавриченко

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

ORCID ID 0000-0003-0776-7362

DOI 10.24139/2312-5993/2018.01/132-143

КЛЮЧОВІ КОНЦЕПТИ МЮНХЕНСЬКОЇ МОДЕЛІ ОБДАРОВАНОСТІ

Стаття присвячена проблемам обдарованості, зокрема тому, як їх розв'язують німецькі вчені, автори Мюнхенської моделі обдарованості. Зазначена модель підлягає аналізу в аспектах її теоретичної і практично-прикладної значущості. Окрема увага приділена методології наукових досліджень у галузі обдарованості, а також значенню результатів цих досліджень для педагогічної практики.

Ключові слова: *Мюнхенська модель обдарованості, розвиток обдарованих учнів, педагогічний процес.*

Постановка проблеми. Упродовж ХХ століття між представниками різних наукових шкіл тривала інтенсивна дискусія щодо природи